

VIITASAMMAKKOSELVITYS

Vesilahti, Hinsala

Hukianhovin ranta-asetakaavan alue

16.5.2024

Padasjoki

puh. 040 757 6122

miljoosuunnitteluhk@gmail.com

www.miljoosuunnittelu.fi

Sisällysluettelo

Johdanto.....	3
Viitasammakon elinympäristöt.....	3
Viitasammakon uhanalaisuus ja lainsäädäntö.....	3
Selvitysalue.....	4
Selvitysmenetelmät ja havainnot.....	4
Selvityksen epävarmuustekijät.....	10
Yhteenveto.....	10
Lähteet ja kirjallisuus.....	11

Johdanto

Tämä viitasammakkoselvitys on tehty Vesilahden Hinsalaan laadittavan Hukianhovin ranta-asemakaavan laatimista varten. Selvityksessä keskitytään viitasammakon (*Rana arvalis*) esiintymisen kartoittamiseen. Suomen Lajitietokeskuksen Laji.fi-portaaliin ei ole merkitty aiempia havaintoja lajin esiintymisestä alueella (tilanne 23.4.2024).

Viitasammakon elinympäristöt

Viitasammakon (*Rana arvalis*) elinympäristöjä ovat suot, vesistöjen rannat, lammikot, ojat, kosteikot, rantaluhdat, sekä kosteat niityt ja metsät. Laji elää sekä vesi- että maaympäristössä. Kutu tapahtuu keväällä vedessä, jonka jälkeen sammakot nousevat maalle ja viettävät kesän maaympäristössä. Syys-lokakuussa ne palaavat vesistöihin talvehtimaan. Talven viitasammakko viettää nykytiedon mukaan horroksessa vesialueiden pohjamutaan kaivautuneena ja mahdollisesti myös maakoloissa. Viitasammakko on varsin paikkauskollinen, eikä lähde kauaksi kutualueeltaan.

Viitasammakon uhanalaisuus ja lainsäädäntö

Viitasammakko (*Rana arvalis*) on Suomen vuoden 2019 uhanalaisuusarvioinnissa luokiteltu elinvoimaiseksi lajiksi (LC). Viitasammakko on luonnonsuojelulla rauhoitettu. Luonnonsuojelulain 70 §:n mukaan kiellettyä on rauhoitettuihin eläinlajeihin kuuluvien yksilöiden:

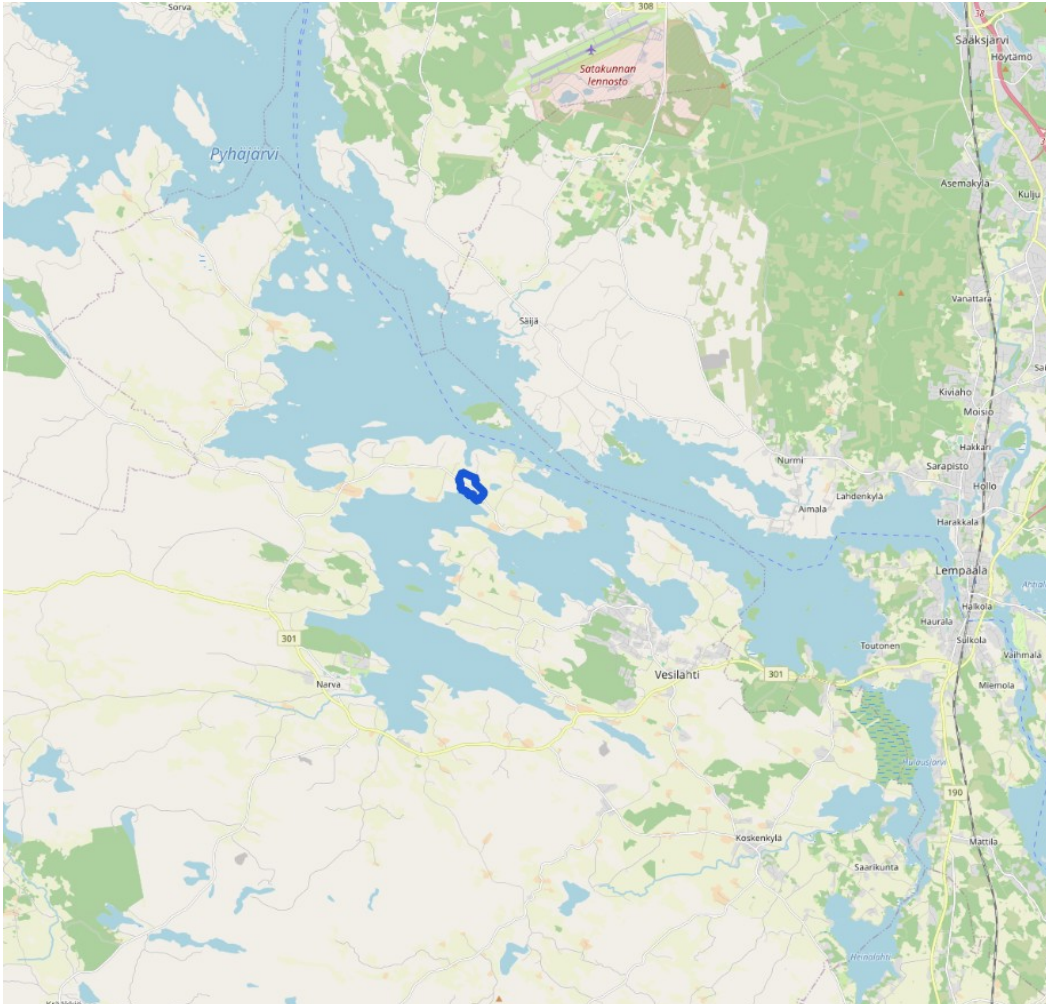
- 1) tahallinen tappaminen tai pyydystäminen;
- 2) pesien sekä munien ja yksilöiden muiden kehitysasteiden ottaminen haltuun, siirtäminen toiseen paikkaan tai muu tahallinen vahingoittaminen; ja
- 3) yksilöiden tahallinen häiritseminen, erityisesti eläinten lisääntymisaikana, tärkeillä muuton aikaisilla levähdysalueilla tai muutoin niiden elämänsä kierron kannalta tärkeillä paikoilla. --

Viitasammakko on Suomen kansainvälinen vastuulaji lajin säilyttämistä koskien; laji mainitaan EU:n luontodirektiivin liitteessä IV, jolloin lajin lisääntymis- ja levähdyspaikkojen hävittäminen ja heikentäminen on kielletty.

Saarikiven (2017) mukaan *lajin esiintymispaikoilla lisääntymispaikaksi voidaan tulkita ne vesialueen osat, joissa koirilla on lisääntymisreviirit, joissa pariutumisen ja kutu tapahtuvat ja joissa nuijapäät elävät. Soidintaminen riittää osoittamaan lisääntymispaikan olemassaolon. Levähdyspaikkaan kuuluvat päivälepopaikat esim. kasvillisuuden suojissa ja talvehtimispaikat sekä maa- että vesiympäristössä. Kutualueilla olevia talvehtimispaikkoja lukuun ottamatta levähdyspaikat eivät kuitenkaan ole yksiselitteisesti määriteltävissä. Lisääntymis- ja levähdyspaikan välittömässä läheisyydessä tulee olla levähdyspaikaksi ja ravinnonhakuun soveltuvaa ympäristöä, jonka rajaus on harkittava tapauskohtaisesti.*

Selvitysalue

Viitasammakon esiintymisen kartoittamista koskeva alue sijaitsee Vesilahden Hinsalaan laadittavan Hukianhovin ranta-asemakaavan alueella. Alue rajoittuu Pyhäjärven Palvaanlahden rantaan. (KUVA 1).

KUVA 1. Selvitysalueen sijainti sinisellä rajauksella. (Kartta: OpenStreetMap).

Selvitysmenetelmät ja havainnot

Alueelle tehtiin kaksi maastokäyntiä luontokartoittaja (EAT), miljöösunnittelija (ins. AMK) Henna Koskisen toimesta. Tarkastelu tehtiin jalkaisin näkö- ja kuulohavaintoja tehden. Saarikiven (2017) inventointiohjeen mukaisesti kartoitus tehtiin huhti-toukokuun vaihteessa viitasammakon lisääntymisaikaan jolloin ääntely on kuultavissa pitkin päivää erityisesti auringon paisteessa, sekä lämpiminä iltoina ja öinä. Ohjetta mukailten valittiin potentiaalisiksi viitasammakon esiintymisalueiksi arvioiduilta alueilta kuuntelupisteet, joissa kuuntelu tehtiin kahtena eri päivänä. Yhdessä kuuntelupisteessä vietettiin kerrallaan aikaa puoli tuntia. Tarkasteltavat alueet valittiin esiselvitystyönä kartta- ja ilmakuvatarkasteluiden pohjalta ja soveltuvuus viitasammakon elinympäristöksi varmistettiin maastossa (KUVAT 2-6). Viitasammakon lisääntymiseen soveltuva

elinympäristö, sekä valittu kuuntelupiste on merkitty kartalle kuviin 7 ja 8.

KUVA 2. Rantaa selvitysalueen länsiosassa. Paikoin kapealti ruovikkoa, jossa vähäisesti muuta kasvillisuutta. Jyrkähkö rantapenger. Takamaasto kuivahkoa varvikkoa. Ei todennäköistä viitasammakon elinympäristöä. Ei merkkejä viitasammakon esiintymisestä.

KUVA 3. Selvitysalueen rantaa. Taustalla selvitysalueeseen kuuluva niemi. Niukasti vesikasvillisuutta. Jyrkähkö rantapenger. Ei todennäköistä viitasammakon elinympäristöä. Ei merkkejä viitasammakon esiintymisestä.

KUVA 4. Selvitysalueetta niemen ja rannan välissä. Potentialista viitasammakon elinympäristöä. Ei kuitenkaan merkkejä lajin esiintymisestä.

KUVA 5. Kosteikko niemen ja pellon välisellä alueella. Potentialista viitasammakon elinympäristöä (lisääntymisaluetta). 30.4.2024 tehdyllä maastokäynnillä alueella havaittiin useita äänneleviä ruskosammakoita. Merkkejä viitasammakon esiintymisestä alueella ei havaittu.

KUVA 6. Selvitysalueen itäosan ranta. Niukasti vesikasvillisuutta. Jyrkähkö rantapenger. Ei todennäköistä viitasammakon elinympäristöä. Ei merkkejä viitasammakon esiintymisestä.

KUVA 7. Viitasammakon lisääntymiseen soveltuva elinympäristö ja piste, jossa ääntelyä kuunneltiin.
(Kartta: Maanmittauslaitoksen aineistoa 08/2023.)

KUVA 8. Viitasammakon lisääntymiseen soveltuva elinympäristö ja piste, jossa ääntelyä kuunneltiin. (Ilmakuva: Maanmittauslaitoksen aineistoa 08/2023.)

Maastokäynti 1: 30.4.2024

Kellonaika kuuntelupisteellä: 14:30-15:00

Sää: Aurinkoinen, heikkotuulinen

Lämpötila: + 15°C

Havainnot: Useita äänneleviä ruskosammakoita. Viitasammakon ääntelyä ei havaittu.

Maastokäynti 2: 6.5.2024

Kellonaika kuuntelupisteellä: 14:10-14:40

Sää: aurinkoinen, heikkotuulinen

Lämpötila: + 9°C

Havainnot: Ei ääntelyä.

Selvityksen epävarmuustekijät

Luontoselvitys pitää aina sisällään epävarmuustekijöitä, jotka liittyvät muun muassa luonnossa tapahtuvaan vaihteluun. Viitasammakon esiintymisen kartoittamisessa epävarmuustekijöitä ovat etenkin haasteet selvityksen teon oikeassa ajoittamisessa. Selvitysajankohdan onnistunut valitseminen vaatii paikallista kevään etenemisen ja sään seurantaa ja arviointia. Viitasammakon kutuaika on melko lyhyt; vain joitain viikkoja huhti-toukokuun vaihteessa keväästä riippuen. Havaintojen perustana toimiva kutuaikainen ääntelyaktiivisuus vaihtelee sääolosuhteiden mukaan ja on runsainta aurinkoisina, tyyninä iltapäivinä sekä vuodenaikaan nähden lämpiminä iltoina ja öinä. On kuitenkin aina mahdollista, että syystä tai toisesta sammakot eivät kuunteluhetkellä ääntele. Epävarmuustekijöistä johtuen kuulohavaintojen lisäksi tulisi keskittyä myös potentiaalisiin elinympäristöihin, kuten tässä selvityksessä on tehty.

Yhteenveto

Selvitys kohdennettiin alueelle, jonka arvioitiin olevan viitasammakolle soveltuvaa elinympäristöä (lisääntymisaluetta). Selvitysalueelle tehtyinä kahtena kuuntelukertana (30.4.2024 ja 6.5.2024) ei kumpanakaan havaittu viitasammakon (*Rana arvalis*) ääntelyä. Lajin esiintyminen alueella on selvityksen perusteella epätodennäköistä.

Padasjoella 16.5.2024

Henna Koskinen
luontokartoittaja (EAT)
miljöosuunnittelija (ins. AMK)

Lähteet ja kirjallisuus

Kuva 1:

OpenStreetMap
ODbl
www.openstreetmap.org

Kuvat 7 ja 8: Maanmittauslaitoksen aineistoa 04/2024

Kannen kuva: Kuuntelupisteen itäpuolelta jatkuva kosteikko. Ei merkkejä viitasammakon esiintymisestä.

Valokuvat: Henna Koskinen 30.4.2024 ja 6.5.2024

Luonnonsuojeluasetus. 31.11.2023/1066 Liite 6. Uhanalaiset lajit.
Ympäristöministeriö. 14.12.2023
Saatavilla: <http://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2023/20231066>

Luonnonsuojelulaki. 5.1.2023/9 muutoksineen.
Ympäristöministeriö. 1.6.2023.
Saatavilla: <http://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2023/20230009>

Mäkelä, K. ja Salo, P. 2023. **Luontoselvitykset ja luontovaikutusten arviointi. Opas tekijälle, tilaajalle ja viranomaiselle.** 2. Korjattu painos. Suomen ympäristökeskus SYKE. 374 s.
Saatavilla: <http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-11-5640-3> [8.4.2024]

Suomen Lajitietokeskus

Saatavilla: www.laji.fi

Suomen Ympäristökeskus SYKE. Ympäristöhallinnon verkkopalvelu. **Luontodirektiivin lajiesittelyt.** Saatavilla: <https://www.ymparisto.fi/sites/default/files/documents/Viitasammakko.pdf>

Saarikivi, J. 2017. **Viitasammakko** (*Rana arvalis* Nilsson, 1842). Julkaisussa: Nieminen, M. & Ahola, A. (toim). 2017. Euroopan unionin luontodirektiivin liitteen IV lajien (pl. lepakot) esittelyt. s. 90–96. Suomen Ympäristö 1/2017. Ympäristöministeriö. <http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-11-4638-1>

Miljoosuunnittelu
Henna Koskinen

Padasjoki
puh. 040 757 6122
miljoosuunnitteluhk@gmail.com
www.miljoosuunnittelu.fi